

Warszawa, 19.09.2025 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

IV.511.320.2023.SW

**Sąd Najwyższy
Pl. Krasińskich 2/4/6
00 – 951 Warszawa**

Powodowie:

[REDACTED]
[REDACTED]

Pozwani:

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

(adresy w aktach sprawy)

sygn. akt II NSNc 211/24

Wniosek o wyłączenie sędziego

Na podstawie art. 49 § 1 i art. 50 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568 ze zm.) w związku z art. 95 pkt 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2024 r. poz. 622) i w związku z art. 398(21) oraz art. 391 § 1 k.p.c. wnoszę o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego [REDACTED] od orzekania w sprawie o sygn. akt II NSNc 211/24.

Uzasadnienie

Niniejszy wniosek o wyłączenie sędziego jest związany z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 4 września 2025 r., C-225/22, „R” S.A. przeciwko AW „T” sp. z o.o. Zgodnie z zasadą pierwszeństwa prawa UE, znajdującą swe źródło również w art. 9 i 91 Konstytucji RP, organy państwa polskiego, w tym Rzecznik Praw Obywatelskich, są zobowiązane do korzystania ze swoich kompetencji w taki sposób, aby powyższy wyrok TSUE był wykonany. Z tej przyczyny RPO, wnosząc środek zaskarżenia do Sądu Najwyższego, ma obowiązek podejmowania wszelkich czynności procesowych, które mogą doprowadzić do tego, że orzekający w sprawie skład SN będzie ukształtowany w sposób zgodny ze standardami europejskimi. Tego typu czynnością procesową jest wniosek o wyłączenie sędziego.

Wyrok TSUE z dnia 4 września 2025 r. wprowadził istotną nowość w orzecznictwie w zakresie odnoszącym się do skutków prawnych orzeczeń wydanych z udziałem niektórych sędziów Sądu Najwyższego powołanych po zmianach, jakie w polskim porządku prawnym wywołała ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3). W wyroku tym, w pkt 2 sentencji, wskazano: „Artykuł 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że: w sytuacji gdy na podstawie orzeczenia Trybunału ustalono, iż organ sądowy ostatniej instancji nie spełnia wymogów dotyczących niezawisłości, bezstronności i uprzedniego ustanowienia na mocy ustawy w rozumieniu tego postanowienia, wydane przez taki organ orzeczenie, na mocy którego dana sprawa zostaje przekazana sądowi niższej instancji do ponownego rozpoznania, należy uznać za niebyłe, gdy taka konsekwencja jest z punktu widzenia danej sytuacji procesowej nieodzowna dla zagwarantowania pierwszeństwa prawa Unii”.

Z sentencji wyroku TSUE z dnia 4 września 2025 r. wynika, że w pewnych okolicznościach orzeczenie Sądu Najwyższego powinno być uznane za niebyłe (nieistniejące). Należy podkreślić, że nie chodzi o każde orzeczenie SN wydane z udziałem każdego sędziego SN powołanego po zmianie zasad kształtowania składu Krajowej Rady Sądownictwa, dokonanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. TSUE wyraźnie bowiem zastrzegł, że skutek w postaci uznania orzeczenia za niebyłe powstaje tylko wówczas, gdy w składzie orzekającym zasiada choćby jeden sędzia powołany w szczególnych okolicznościach, które były tłem sprawy zakończonej wyrokiem TSUE z dnia 21 grudnia 2023 r., C-718/12, Krajowa Rada Sądownictwa (zob. pkt 55 wyroku TSUE z dnia 4 września 2025 r.).

Z wyroku TSUE z dnia 4 września 2025 r. wynika, że odnosi się on do orzeczeń SN wydanych w składach, w których zasiadał sędzia powołany w 2018 r. na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa, której wykonanie zostało wstrzymane postanowieniem Naczelnego Sądu Administracyjnego, wydanym na podstawie art. 388 § 1 k.p.c. w związku z ówczesnym brzmieniem art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 389), a która następnie została uchylona przez NSA. W szczególności, jak stwierdził TSUE w pkt 51 wyroku z dnia 21 grudnia 2023 r., powołania dokonane w takich okolicznościach – to znaczy w czasie, w którym wykonanie uchwały KRS o przedstawieniu Prezydentowi RP kandydatów na sędziów SN było wstrzymane na mocy postanowienia NSA – „wskazywały na całkowite lekceważenie przez władzę wykonawczą autorytetu, niezależności i roli sądownictwa i miały na celu zakłócenie toku sprawowania wymiaru sprawiedliwości, w związku z czym należy uznać, że stanowiły one rażące naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC i były rażąco niezgodne z zasadą państwa prawnego”. Ponadto zdaniem TSUE „fakt dokonania, w trybie pilnym i bez odroczenia, by zapoznać się z uzasadnieniem postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 27 września 2018 r., rozpatrywanych powołań na podstawie uchwały nr 331/2018, której wykonanie zostało przecież wstrzymane na mocy owego postanowienia, poważnie naruszył zasadę podziału władz charakteryzującą funkcjonowanie państwa prawnego [...]” (pkt 73).

Odnosząc powyższy standard do niniejszej sprawy, Rzecznik Praw Obywatelskich pragnie odnotować, że sędzia SN [REDAKTOWANE] został powołany na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr 331/2018 z dnia 28 sierpnia 2018 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na dwadzieścia stanowisk sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (Monitor Polski z 2018 r., poz. 633). Wykonanie tej uchwały zostało wstrzymane postanowieniem NSA z dnia 27 września 2018 r., sygn. akt II GW 28/18. W konsekwencji w chwili powołania przez Prezydenta RP wykonanie uchwały KRS w sprawie wniosku o powołanie na urząd sędziego SN było wstrzymane mocą postanowienia NSA. Istnieje zatem wysokie ryzyko, że orzeczenie wydane z udziałem tego sędziego zostanie w przyszłości – na podstawie wyroku TSUE z dnia 4 września 2025 r. – uznane za niebyłe.

Obowiązkiem Rzecznika Praw Obywatelskich jest podjęcie wszelkich czynności procesowych, które służą minimalizacji powyższego ryzyka. Pewność prawa wymaga, aby osoba, która zwróciła się do RPO z wnioskiem o skierowanie do SN nadzwyczajnego środka zaskarżenia, mogła działać w zaufaniu, że orzeczenie SN

wydane w jej sprawie odniesie skutek prawny i będzie respektowane przez sądy niższych instancji oraz inne organy państwa. Tymczasem udział wskazanego w niniejszym wniosku sędziego w orzekaniu w niniejszej sprawie może doprowadzić do tego, że wyrok SN będzie uznany za niebyły na podstawie wyroku TSUE z dnia 4 września 2025 r.

Powyższej okoliczności nie zmienia fakt, że w orzecznictwie krajowym (w szczególności Trybunału Konstytucyjnego) istnieją orzeczenia, których celem było zakwestionowanie dopuszczalności wypowiedzania się przez TSUE o zmianach w polskim sądownictwie, zapoczątkowanych ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., a także wykluczenie możliwości wyłączenia sędziego z powodów związanych z przebiegiem procedury powołania. Ponadto w polskim ustawodawstwie obowiązują przepisy zakazujące ustalania zgodności powołania sędziowskiego z prawem (np. art. 29 § 3 ustawy o SN czy art. 42a § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych; Dz. U. z 2024 r. poz. 334). Podobnie zagadnienia te rozstrzygała uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 10 października 2024 r., sygn. III CZP 44/23, mająca moc zasady prawnej, a która nakazywała m.in. pozostawianie bez rozpoznania wniosków o wyłączenie sędziego, opartych wyłącznie na okolicznościach powołania tego sędziego. Zgodnie jednak z pkt 1 sentencji wyroku TSUE z dnia 4 września 2025 r. „Artykuł 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz zasadę pierwszeństwa prawa Unii należy interpretować w ten sposób, iż: stoją one na przeszkodzie uregulowaniom państwa członkowskiego oraz orzecznictwu sądu konstytucyjnego tego państwa, z których wynika, że sąd krajowy jest zobowiązany do zastosowania się do orzeczenia wydanego przez skład orzekający sądu wyższej instancji, w przypadku gdy na podstawie orzeczenia Trybunału ten sąd krajowy ustali, że co najmniej jeden z sędziów zasiadających w tym składzie orzekającym nie spełnia wymogów dotyczących niezawisłości, bezstronności i uprzedniego ustanowienia na mocy ustawy w rozumieniu tego postanowienia, oraz że ponadto na mocy prawa krajowego nie może on dokonywać badania prawidłowości ukształtowania tego składu orzekającego na podstawie tych samych okoliczności, które zostały uwzględnione w tym orzeczeniu Trybunału”.

Nie jest rolą RPO wypowiedzanie się na temat zasadności wyroku TSUE z dnia 4 września 2025 r. czy zakresu kompetencji europejskich trybunałów do oceny krajowych regulacji prawnych stanowiących podstawę mandatu sędziowskiego, w tym procedury powołania. Jest natomiast faktem, że wskazany wyrok TSUE stał się elementem obrotu prawnego. Stanowi też nowe zdarzenie prawne skutkujące utratą

aktualności argumentacji leżącej u podstaw uchwały III CZP 44/23 – co w konsekwencji uzasadnia konieczność merytorycznego rozpoznania wniosku Rzecznika. Wolno też zakładać, iż polskie sądy, stosując się do tego wyroku, będą odmawiały respektowania orzeczeń SN wydanych w składach, w których zasiada sędzia powołany w opisanych wyżej okolicznościach, uznając te orzeczenia za niebyłe. W takiej sytuacji dojdzie do istotnego naruszenia zasady pewności prawa, zaufania obywateli do instytucji wymiaru sprawiedliwości, a także prawa do sądu i rzetelnego procesu. Wyłączenie sędziego jest w obecnym stanie prawnym jedynym rozwiązaniem, które może uchylić ryzyko wystąpienia tego typu następstw.

Z przedstawionych wyżej przyczyn wnoszę jak na wstępie.

(-) Marcin Wiącek (podpis na oryginale)

W załączeniu:

8 odpisów pisma